

LUCIFARUL

Anul VII. Nr. 19.

Sibiu, 1 Oct. 1908.

Abonament:

Austro-Ungaria:	România:
1 an . . . 12 cor.	1 an . . . 16 cor.
Ed. de lux 20 "	Ed. de lux 25 "
6 luni . . . 6 "	6 luni . . . 8 "
Ed. de lux 10 "	Ed. de lux 13 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor. în România și în Străinătate: 1 an 12 cor.

SUMARUL.

Oct. Goga . . . Prima lux (poezie).
 Al. Ciura . . . Aduceri aminte.
 Demetru Marcu. Cântec (poezie).
 Ot. de Cozmuța Scrisori din Paris: Saloanele.
 Oct. Goga . . . Răsună toaca (poezie).
 Mih. Lungianu . La răvășiț.
 Victor Eftimiu . Într'untârziu de toamnă (poezie).

Ō. A.-Tăslăuanu. Synnöve Solbakken de Björnster-
 jerne Björnson (trad.)
 Cronică: . . . O scrisoare a dlui Dr. Urban
 Jarnick. Cursuri de vară. Ju-
 bileul orașului Cernăuți. Știri.
 — Poșta Redacției. — Poșta
 Administrației.

Ilustrațiuni: Sculptorul A. Rodin. Rodin: Diderot, Cugetătorul, Bustul lui Victor Hugo. Brâncuș: Por-
 tret de bărbat. Poitevin: Cheul Luvrului din Paris. Brâncuș: Studiu, Supliciu, Bourdelle: Bustul picto-
 rului: Jean-Dominique Ingres.

ABONAMENT:

Austro-Ungaria:

1 an . . . . . 12 cor. Ed. de lux . . . . . 20 cor.
 6 luni . . . . . 6 „ „ „ „ . . . . . 10 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

România și în Străinătate:

1 an . . . . . 16 cor. Ed. de lux . . . . . 25 cor.
 6 luni . . . . . 8 „ „ „ „ . . . . . 15 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 12 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszeben).

În Librăria lui W. Krafft în Sibiu (Nagyszeben) se află:

Cărți școlastice.

- Barcianu, Dr. D. Popovici, **Dicționarul român-germân**, revidat și completat. Ediția a III-a, broș. 6.—, leg. 7.60.
 — **Dicționarul germân-român**, revidat și completat. Ediția a III-a, broș. 8.—, leg. 10.—.
 Barcianu-Popovici, Gramatică germână teoretică practică pentru usul tinerimei rom. Ediț. 5-a 2.80.
 Conda Petru, învățator, **Drepturile și datorințele învățătorilor profesionali români**. Pe baza legilor și ordinațiilor ministeriale și a regulamentelor școlastice confesionale, broș. 3.—.
 Kogutowicz M., A magyar korona országainak iskolai fali térképe (Mapa Ungariei) tras pe pânză, 14.—.
 Tot aceea (B. kiadás) cu împărțirea comitatelor. 14.—.
 — Europa iskolai fali térképe (Mapa Europei) tras pe pânză, 15.—.
 — Az oszt. magy. monarchia iskolai fali térképe (Mapa Austro-Ungariei) tras pe pânză, 14.—.
 Popescu, I., **Antăia carte de lectură și învățătură** pentru școlile populare române, revidată de Dr. Petru Șpan, leg. —.40.
 — **Carte de citire II**, leg. —.60.
 — **Carte de citire III**, leg. 1.20.
 — **Pedagogia** lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian. Edată cu conlucrarea și sub supravegherea lui Stef. Velovan. Ediț. III., broș. 4.—.
 — **Psychologia empirică** sau știința despre suflet între marginile observației. Ediț. III., broș. 4.—.

(Prețurile în coroane.)

- Popovici I., Conducător la învățarea limbii maghiare, conversațiuni și modele de scrisori. —.70.
 Putnokyi Crișan, Dicționar maghiar-român și român-maghiar, legat 6.—.
 Schullerus Dr. A. și Popovici I., **Carte de citire și gramatică** maghiară pentru școlile populare cu limba de propunere română:
 Partea primă, Ediția a treia, leg. —.50.
 Partea a doua, leg. 1.70.
 Din Partea a doua ediție redusă, B, leg. 1.—.
NB. Cărțile lui Schullerus-Popovici (p. I. și II.) sunt aprobate de minist. reg. ung. prin ordin. Nr. 1103/1904.
 Schullerus-Popovici, **Manual** p propunerea limbii maghiare în școal. popor. cu limba de prop. română. —.60.
 Icoanele de părete pentru învățământul intuitiv și limbistic (vezi Manualul⁶ lui Schullerus-Popovici pag. 26). I. Primăvara. II. Vara. III. Toamna. IV. Iarna. V. Curte țărănească. VI. Munții. VII. Pădurea. VIII. Orașul. Mărimea icoanelor 140:93 centimetri. Prețul pentru o icoană trasă pe pânză, 6.60.
 Șpan Dr. P., Lecții de didactică. In usul școlilor pedagogice, 2.40.
 — Lecții de psihologie în usul școl. pedagogice, 1.20.
 — Treptele formale ale învățământului, 1.60.
 — Poveștile în educația școlară, 2.—.
 — **Noul Abodur**. —.40.
 — **Carte de citire a II-a**. —.50.
 Viciu Al., Carte de citire pentru cl. V. gimn. 2.40.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sub îngrijirea anui comitet de redacție.

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, V. Cioflec, Al. Ciura, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Falma, O. Goga, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmnicănu, I. U. Soricu.

Orice reproducere, fără indicarea izvorului, este oprită.

Prima lux.¹⁾

Într-o Duminecă de toamnă... Vezi, ca prin vis mi-aduc aminte...
M'a sărutat cu lacrimi mama când mi-a ncheiat la gât cămașa.
Zâmbind m'a mângâiat pe frunte și nuci mi-a dat din sân nănașa
Și tata m'a băfut pe umăr și m'a ndemnat să fiu cuminte...

Și par' c'o văd cum sta bunica, plângând în colțu-i de năframă,
Când dascălul din sat și popa deodată ni-au venit în casă,
Și cum roșisem de rușine când popa m'a chemat la masă
Și mi-a vorbit de 'nvățătură și m'a cinstit c'un ban de-aramă!

M'am furișat sfios în tindă... Simțiam cum mă supune frica,
li ascultam de lângă vatră, dar nu le 'nțelegeam cuvântul...
Vorbiau de bani... vorbiau de-o carte... de rodul slab ce-a dat pământul...
Și nu mai știu... Cu capu'n poală, am adormit lângă bunica.

Și vezi, atunci, în noaptea-aceea, m'a chinuit o arătare...
Părea că s'a deschis, departe, o gură roșă de bălaur,
S'apropiă în drum o fiară cu solzi strălucitori de aur...
O deslușiam cum vine 'n goană și crește mare, tot mai mare.

Eu înzadar fugiam pe câmpuri... În urma mea urlă spurcata,
Răsufletul grozav și negru eu veșnic i-l simțiam în urmă...
Simțiam cum vrea să mă înghită, simțiam cum glasul mi se curmă, —
Cu mâinile încrucișate stă fără de putere tata!

O mână m'a trezit din groază... Venise mama să mă vadă.
Cu brațe moi și tremurate mi-a 'ncolăcit atunci grumazul,
M'a îmbrăcat în haine albe, mi-a sărutat pripit obrazul, —
Plângea când m'a urcat bunica sus în căruțul din ogradă...

Și s'a pornit căruțu 'n noapte. În pietre scânteia potcoava
Și tata stă tăcut alături... Mi se părea o 'nchipuire...
Și somnul mă fură arare... Cu ochii grei de nedormire
Vedeam în cale licuricii, cum luminau în șanț otava.

Dar sus, la marginea pădurii, am tresărit din somn deodată...
Vedeam cu ochii mei aievea vedenia îngrozitoare:
O gură roșă de bălaur mi se părea aprinsul soare
Și 'n fum îi clocotea întregă spinarea largă, revărsată.

Strivit atunci de 'nfiorare, — m'am ghemuit la tata 'n poală:
„Întoarce căii mai degrabă!.. Nu vezi bălaurul mă 'nghițe?”
Îmi tremură de groază trupul ca pieptul paserei rănite,
Și tata mi-a răspuns pe gânduri:

„Ne ducem în oraș la școală!”

¹⁾ Din volumul ce se va pune sub tipar.

Aduceri aminte.

IX.

Mariți e bolnavă...

Stăm cu toții în jurul vetrei și nu putem scoate o vorbă. Tata și mama sunt în odaia bolnavei și doctorul, când a intrat în bucătărie, ne-a luat pe genunche, ne-a pus în bătaia lumânării și ne-a spus să scoatem limba și să deschidem gura tare. Apoi ne-a ridicat cămășuța, ne-a pocănit la spate și la piept, pe urmă a mormăit așa printre dinți: hm! hm!

La eșire a mai spus ceva tatii, iar noi stam zgrebuliți și speriați în preajma focului, de auziai cum ne svăcnește inima.

Sluga cel bătrân mai încearcă din când în când câte o păcăleală, dar noi nu-l ascultăm, căci sufletul ni e stăpănit de o îndoială cumplită.

Intrebăm de abia îndrăznind :

— Moare Mariți ?

Sluga clatină din cap, cu un zimbet silit :

— Nu vorbiți de astea, domnișorule, că apoi se mânie mama și nu puteți dormi la noapte... Da' cum să moară ?

Afară s'aude plescăitul stropilor de pe streșină, strălucind ca cristalul în lumina verze a lunii. Crucile din cimitir se întrezăresc până sus, în vârful dealului, la cei patru frasini.

Pentru întâia oră mi-e frică să privesc într'acolo.

O uriașă pasere de pradă fâlfăiă, cu aripile ei negre și nevăzute, deasupra noastră.

Intreb într'un târziu, cu glas înăbușit :

— Cum e aceea, când moare cineva ?

Mama intră în bucătărie și spune slugii să ne culce pe toți acolo, pentru noaptea aceea.

Ne-am înghesuit cu grabă în perinile moi, pe canapeaua de lemn, și sluga ne potrivea plapoma la spate și la picioare, cu mâinile lui crepate și noduroase.

Nu ne mai eră frică acum, începurăm chiar a chicoti înfundat, știind că sluga n'are să se culce de data asta în grajd, ci are să rămână cu noi, toată noaptea să ne spună povești.

Iși aduse țolul și perina și se tolăni așa îmbrăcat lângă vatră, după ce puse câteva vreascuri pe foc.

— Durmiți, domnișorilor ?

— Ba, nu dormim.

— Apoi să vă spui eu povestea ceea cu puii pierduți în pădure, ori povestea lui Nuștiu-împărat ?

— Nu aceea.

— Atunci... povestea lui Cocoșu-roșu...

— Nici aceea... să spui cum moare omul !

Sluga începe a se codi.

— Apoi de unde să știu eu cum moare omul, domnișorule, că n'am murit încă. Doar numai oamenii cei bătrâni mor... Ia', li se găta firul vieții, cum se găta mucul dela lumânare și se duc colea în țintirim și se hodie și ei săracii după atâta trudă... Da' numai bătrânii mor. Cei tineri se mută numai din lumea asta — și se duc în cer...

Că Dumnezeu, bag-seamă, n'are destui îngeri în rai și mai zice din când în când lui Sânt-Petru : „Vezi, Petre, și-mi mai adă niște îngerași de pe pământ“. Atunci Sânt-Petru își ia opinciile, băta și chepeneagul și vine de se uită pe la casele oamenilor. Și unde vede câte un copil frumos-frumos și bun, îl ia și îl ascunde sub chepeneagul lui de aramă și-l duce la Dumnezeu, de-l face înger, să se joace acolo cu cheile raiului și cu jucării frumoase, cum nici nu sunt pe lumea noastră... Da' numa' pe copiii cei buni îi duce, că de cei răi nici nu vrea să știe... Și cum îl ia odată în brațe Sânt-Petru, îl mângăie și îl leagănă și se ridică apoi cu el în slavă, trece prin vămile văzduhului și vameșii le dau de mâncat și de beut din ce au mai bun — și sboară tot mai sus, tot mai sus, printre stele lucitoare, cari cântă mai frumos ca florile din cosița Cosinzenei... Și când ajung la poarta de aur a raiului, sfântul bate de câteva ori și numai ce s'aude din lăuntru glasul dulce al Maicii Domnului : „Tu ești, Petre?“ — „Eu, milostivă!“ Atunci îi deschide poarta raiului și copilul vede o lumină mult mai strălucită ca a soarelui. El își duce mâinile la ochi, căci lumina aceea îl orbește, dar Maica Precista îl ia în brațe, îl sărută și îl cufundă odată în izvorul dela poarta raiului. Când îl scoate afară, i-au crescut

aripi și fața îi strălucește ca la ceilalți îngeri — și așa sboară în fața lui Dumnezeu...

Așa, așa, că numai pe bătrâni îi așează în groapă, iar copiii se duc deadreptul în fața lui Dumnezeu, așa cum sunt pe pământ..."

Am adormit mângâiați de această poveste, cu gândul la copilul-îngerăș pe care îl duc Sân-Petru sub haina lui de aramă, dincolo de vămile văzduhului...

Spre ziuă, ne-am pomenit într'o lumină neobicinuită.

Ne-am ridicat din așternut și ne-am pornit la drum.

— Unde mergem? întrebam pe servitorul, care ne călăuzia.

— La prescurarița.

Eram veseli că mergem la prescurarița, dar simțiam cum nedumerirea ne apasă tot mai greu. Și un gând negru ni se sălășluia în suflet: a murit Mariți, de aceea ne duc de acasă.

La prescurarița eră lumină.

Bărbatul își potrivea tocmai straița să meargă la baie, iar nevasta ne primi cu dragoste, și după ce ne desbrobodi din năfrâmi și din șaluri, ne așează pe scăunașele noastre, aduse de acasă, lângă sobă.

Cum sorbiam cafeaua, cu ochii așintiți la vâlvătaia focului, ne pomenim că unul întreabă:

— A murit Mariți?

Și n'a răspuns nimeni la întrebare, ci stam cu toții încrămeniți în fața marelui taine, ce nu putea încăpea în creierul nost de copil.

Acum înțelegeam.

Imi aminteam de după-ameazăza aceea de iarnă timpurie, când ne-am bucurat de cu dimineață de cel dintâi strat de zăpadă; de după-amiaza, când ne-am săniat până'n as-

fințit, de am venit acasă cu hainele ude și cu degetele degerate.

Mariți, sorioara mai mică, plângea încet, ducându-și degetuțele la gură, și tremură ca o trestie, în hăinuțele ude. Seara am auzit-o tușind, iar dimineața eră roșie ca para și vorbiă într'aiurea. De atunci n'am mai văzut-o...

Taina morții, nepătrunsa taină a morții, plutea deasupra noastră ca un vultur negru și mare, cu aripile întinse. În revărsarea mohoară a zorilor simțiam cum ochii ni se umplu de lacrimi. Plângeam tăcuți, stăpâniți de o adâncă măhnire, și prescurarița și sluga, cari cercau să ne amăgească cu vorba, plângeau și ei.

Când pe urmă am auzit clopotele, am prins a plânge cu hohot.

Spre sară, când am rămas pe o clipă singuri, ne-am strecurat binișor pe trepte și am rupt-o la fugă înspre casă.

Trebuia s'o vedem încă odată, pentru cea din urmă dată!

Erau oameni mulți acasă la noi, și sorioara se odihnea într'un sicriu mititel... Ce frumoasă eră în hănița ei albă, cu mânuțele ca de ceară încrucișate pe piept!

Am vrut s'o chemăm pe nume, dar vorba ni s'a oprit în gât și când să ne apropiem de moartă, servitorul, care simțise lipsa noastră, veni găfâind și ne duse iarăș la prescurarița.

Am adormit numai înspre ziuă, cu gândul posomorât că sluga ne mințise, și că sorioara noastră va fi așezată și ea în groapă, ca toți oamenii...

Și eră așa de rece afară și vântul izbia în geamuri picuri mari de ploaie, amestecată cu ninsoare.

Ce frig eră să-i fie bieteii sorioare, acolo — jos.

Al. Ciura.

Cântec.

'S-atâtea răsuflute 'n aier
Și-atâta viață pribeagă!
Toți vracii pădurilor noastre
O nouă domnie-și închiagă...

Cât ochiul cuprinde cu minte-ai
E-o mare de paseri pe-afară...
Se duc rândunelele toate!
— Tu, duci-te, inimă, iară?

Demetru Marcu.

Scrisori din Paris.

III.

Saloanele.

I. Independenții.

De când marii negustori de picturi expun în vitrinele lor opere vii și îndrăznețe; de când pictori, cari nu fac parte din academie, și-au vândut picturile cu prețuri enorme; de când gracioasa și palida „Olympia” alui Manet stă alături de operele similare ale lui Titian și Goya, — epoca eroică în care Independenții au stârnit, prin exagerările lor feroce, râsul viu al burghezimii, s'a încheiat! Astăzi, toată lumea își expune operele la Independenți!

Anul trecut, patru sute de pictori cu nume, „societari”, li-au făcut „revoluționarilor”, bunilor independenți, onoarea de a expune alătura de ei; poate nu într'atâta din convingere, cât mai mult din motivul că și în sera dela Cours-la-Reine (palatul în care au loc expozițiile independenților) picturile încep să se vândă cu prețuri fabuloase. Tot anul trecut, ministrul artelor frumoase, dl Dujardin Beaumetz, a ciocnit un pahar de vin cu umiliții Independenți, — odinioară atât de disprețuiți!

La aceste expoziții întâlnești, câte-odată prea arareori, și opere lucrăte de pictori români. Anul acesta am remarcat patru studii datorite domnișoarei Elena Popea din Brașov.

II. Salonul societății naționale.

Am început cu salonul independenților, fiindcă cu acesta se deschide seria expozițiilor de primăvară. Urmez acum cu salonul „societății naționale de bele-arte” și mă opresc la cel mai frumos tablou „Primăvara eternă” alui Maurice Denis, — un pictor estetician, care a scris foarte mult în „revistele june”, expunând teorii de artă de

multe ori îndrăznețe, dar întotdeauna desfășurate cu multă inteligență. În tabloul său, Denis ne oferă o feerie simplă și desăvârșită. Muzicianul Debussy afirmă că: „Muzica trebuie să-ți facă plăcere”. Ei bine, tabloul lui Denis are înainte de toate o calitate mare: place! O lumină vie învesește lucrarea întreagă. Culoarea, la acest artist, își are personalitatea sa proprie și contrastul dintre tonurile reci și calde, dintre verdele aurit și violetul albastru răspândește o seninătate, o strălucire nespuse de plăcută.

Di Roll, președintele societății, expune o pânză mare. „Spre natură, pentru umanitate”, ce-ți atrage atențiunea mai ales prin dimensiunile sale extraordinare.

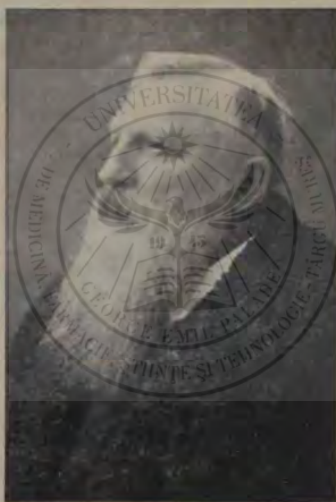
Di Lhermitte expune și el o pânză mare. Acest pictor, odinioară atât de maestru, nu mai poate atinge culmile artei desăvârșite peste cari planase anii trecuți.

În vecinătate, zăresc trei pânze ale unui pictor spaniol Zuloaga, urmează apoi Cattet (cunoscut deja cetitorilor revistei „Luceafărul”) cu peisajele sale din Bretagne.

Portretele, ca întotdeauna, sunt reprezentate în număr considerabil. Ai putea zice că

acest fel de pictură e pânea de toate zilele a unui mare număr de artiști. Pictorul Waag expune portretul lui Anatole France; englezul Lavery două portrete necunoscute, iar Giron — portretul lui Bartholomè, alături de portretul unui om tânăr, însoțit de doi câni, de Boutet de Monvel.

Trebuie să relevăm, înainte de toate, un tablou excelent al pictorului Jean Veber, cumpărat de consiliul comunal al Parisului pentru sala de banchet a primăriei. E un amestec de bicicliști, automobiliști, perechi dansatoare, — o serbătoare poporală în jurul Parisului.

Sculptorul A. Rodin.

Intre expozanți avem și patru români: un sculptor și trei pictori.

Di Popescu expune „Secerători români la mâncare“, „Un peisagiu din România“, „Flori“ și două studii de țărani români. Di Poitevin expune un frumos acvaforte „Strada Feron din Paris“; di Marculescu un mic interior. (Despre di Brâncuși voi vorbi la sculpturi).

Salonul acestui an e foarte bogat: vezi acvarele, pastele, miniaturi, deseneri, artă decorativă și artă aplicată, — iar Marția și Vinerea printre sculpturile frumoase răsună muzică veselă.

Regele salonului e și de data aceasta maestrul Rodin (care în curând are să fie decorat și din partea împăratului Germaniei). Rodin a expus trei sculpturi: Orfeu, O muză, și un grup intitulat Triton și Merejde, — lucrări cari ne descopere ambiția lui de a rivaliza cu maestrul anticității. Sunt așezate la loc de frunte, pe pedestale înalte, în mijlocul vestibulului spațios. Lumea, chiar și cea

Rodin, Cugetătorul.

Rodin, Diderot.

care nu le înțelege, se oprește în fața lor admirând forța acestui artist: gestul frumos alui Orfeu, strivit de durere, care cu o sforțare supremă se mai îndreaptă odată și-și strivește lira prea grea... Admiră, mai ales, armonia de linii și dulceață de lumină ce se desprinde din grupul „Triton și Merejde“.

Sculptorul Bourdelle expune capul pictorului Jean Dominique Ingres; Fix Masseau are o delicioasă „Tineretă“ și o prea frumoasă „Siluetă“; prințul rus Trubețchoi expune portretul-bust al doctorului Pozzi.

Tânărul nostru sculptor român, Brâncuși, cunoscut deja în cercuri largi, n'a trimis de data aceasta decât o singură sculptură, ocupat fiind cu terminarea unui mare monument de mormânt. Arta lui serioasă ne îndreptățește să așteptăm dela el lucrări de cea mai mare valoare artistică.

III. Salonul societății artiștilor francezi.

Despre această mare, prea mare „expoziție oficială“ n'am de spus multe. Aici arta adevărată e în agonie; o omoară „juriul“ și prețurile exorbitante.

Printre cele 5162 pânze expuse abia am zărit câteva tablouri de adevărată artă. Relev un portret al Doamnei V. de pictorul Henri Martin și un „Studiu“ al aceluiaș pictor.

Arta decorativă și, mai ales, arta industrială sunt mai bine reprezentate. În ce privește sculptura, dacă nu stai să cauți artă înaltă, rămâi încântat de privesătea ce ți se îmbie: în sus și în jos galerii lungi încărcate cu sculpturi în marmoră albă, sură și roșietică, ascunse între plante exotice și flori în toate culorile, admirate de parisenele cochete ce-și preumblă aici tualetele bogate.

Am zărit și un pastel expus de un pictor român, dl Lăzărescu, un tânăr elev al lui Bonnat și Merson.

IV. Salonul umoriștilor.

Un salon care te amuzează și te instruzionează! Ești fericit că poți intra aici după ce ai dat roată prin salonul artiștilor francezi. Aici respiri ușurat, râzi vesel și te simți ca intrând într'o pădure, și ascuți ciripitul vesel al pasărilor cari au de spus atâtea celor ce știu și vreau să înțeleagă.

Dacă ași stă să înșir numele tuturor artiștilor cari expun aici, nu mi-ar ajunge coloanele acestei reviste. Mă mărginesc să amintesc numai de lucrările expuse de marii maestri ai caricaturei franceze Forain, Léandre și Guillaume, adăogând că la această ex-

poziție iau parte toate națiunile, până și negri și arabii, — numai Români lipsesc. Maghiarii sunt bine reprezentați. Doamna Margherita Vészi, fiica publicistului I. Vészi și soția scriitorului Molnár Ferencz, a expus câteva desene vesele cari plac mult.

Inchei, amintind de colecția de artă umoristică engleză din veacul al 18-lea.

V. O expoziție de portrete.

Societatea națională de bele-arte a organizat și o expoziție retrospectivă de portrete reprezentând bărbații și femeile celebre din epoca 1830—1900.

Zărești aici bustul d-nei Balzac de Bartolini; portretul lui Sarah Bernhard de Bastieu Lepage; portretul princesei Matilda de Bosnard; portretul lui Whistler de Boldini, portretele regelui Ludovic Philippe, al lui Alfred de Musset, George Sand, Dumas tatăl, Renan, Liszt, ducele de Orleans și a. m.

Mai mult m'a impresionat, însă, portretul poetului Verlaine de Aman-Jean. E o operă de sentiment, mare în urma simplității și sincerității ei. Din pânza aceasta, — îmbrăcat în costumul său de bolnav internat în spital, Verlaine, regele poezilor francezi, ne privește până 'n adâncul sufletului; ne privește cu atâta stăruință, încât roșim și șoptim încet: o, cât ești de mare și de nemuritor, tu fericit „sărman Lélian“!

Otilia de Cosmuța.

Răsună toaca...

Răsună toaca de utrină
În pacea unei nopți târzii
Și, rând pe rând, câte-un opaiț
S'aprinde 'n mutele chilii...

De glasul ei tresai pe pernă,
Măicuță tu, cu chip frumos
Ș'alergi în grabă la altarul
Mântuitorului Christos...

Te văd în colțul vechiu de strană
Cum stai supusă de răstriști
Și-atâta jale pare scrisă
În ochii tăi curați și triști...

Și cum te 'nchini în rugăciune —
Eu mă gândesc înduioșat:
Nemilostiva toacă-a nopții
Ce vis frumos ți-a tulburat?...

Octavian Goga.

La răvășit.

— Icoane din popor. —

III.

Dincolo de strungă, pe padina dintre două ridicături de munți, îi adunătură multă, larmă și veselie. Tinerii, și din sat și „de dincolo“, s'au pus la joc. Câțiva zic din fluer și din caval, iar potopul de fete și băeți, câte doi-doi, joacă „Ciobănașul“, cu trei pași înainte și trei înapoi, îngânând din gură cântecul:

„Foaie verde bărlaboii!
Măi ciobane, măi!
De cât slugă la ciocoi,
Măi ciobane, măi!
Măi bine cioban la oi,
Măi ciobane, măi!

Cu capu' pe moșonoi,
Cu ochii sgâiți la oi;..
Și iar verde foi de foi!
Măi ciobane, măi;
Tu n'ai grije, nici nevoi,
Măi ciobane, măi!

Vara cu oițele,
Iarna cu fetițele!
Dragi îți sunt oițele,
Dar mai dragi fetițele!

Frunzuliță foi ș'o floate!
Măi ciobane, măi!
Când a fi „Vinerca Mare“,
Măi ciobane, măi!
Să pui berbecii 'n frigare
Și să faci un chef d'âl mare!
Să mânânci în capu' mesii
Și să joci hora miresii!
Că cioban făr' de drăguță,
Ca iarba pe potecuță,
Și ciobanu' ne 'nsurat,
E ca măru' degerat!

Și joacă tineretul amestecat: ici Rucărence cu fote 'nguste și pline de flori, cu coadele pe spinare, ochenate, fudule și viclene; mai colo, Moicencuțe cu îi albe, cu androace largi și scurte, cu suflet curat și cu graiu blajin-lar lângă ele ciobani, tot unul și unul: înalți și vânjoși, fețe roșii, să le tai într'un fir de ață, în cap căciuli, făcute 'n chip de căldare, din hârșii fumurii de cărlan. Cămeșile lor, cu cruci de arnici în spate, is negre și soioase de grăsimea zărului, amestecat cu mătrăgună, în care le-au fiert o vară 'ntreagă. Cioarecii par mai albi, numai la genunchi, într'o parte,

s'au înegrit de usucul de pe lâna mânărilor, tot oprindu-le 'n ușe, la muls. În picioare, opinci țuțuenești, de acelea cu ciocul lung și adus în lături în semn de voinicie, prinse până sus, cu nojițe negre, făcute din păr de pe la caii oamenilor prinși vara pe munte.

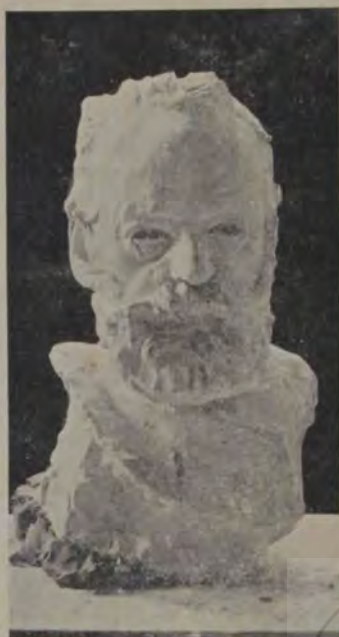
Din „Ciobănaș“ o schimbă 'n „Căzăceasca“ și pe dată pornește lanțul sgomotos al vorbelor:

„Hai să zicem una,
Să se facă două:
Două brațe omu' are,
una două!
Trei picioare la căldare,
una, două, trei!
Patru roate caru are!
Cinci degete la o mână!
Șase boi la plug se mână!
Șapte zile 'n săptămână!
Opt picioare racu are!..“

Și cu fiecare număr, bat pământul, săltând repede spre stânga.

Pe la o vreme se apropie baciul tiptil-tiptil, cheamă la o parte pe Culăiță, moiceanu' cu pricina din strungă, și-i spuse ceva la ureche. Culăiță se face galben ca ceara, stă mult locului, neștiind ce să zică și ce să facă. Tărășenia e asta: Lipsa oii a acoperit-o el cum a acoperit-o, că a băgat în cocleanțul lui una străină și a ieșit numărul cu care a fost scris la trecătoare. Dar Culăiță a fost chemat pe primăvară să facă o lună cătănie. Un jandarm care aveă pică pe el a oprit ordinul și Domnii l-au judecat pentru lipsă și l-au condamnat. Jandarmu' l-a pârât apoi, că-l știe unde e dosit și a primit ordin să-l ducă legat. Și a îndrăznit împănatul să pășească pe pământul țării românești, să prinză pe ostașul nesupus.

Dar de unde, până unde, a știut și ciobanul, că nu-i voie pentru un om armat să treacă granița, l-a apucat cu șiretlic, și, cu ajutoru' tovarășilor, l-a legat de o tufă și i-a dat o bătaie soră cu moartea; apoi la vre-o două zile l-a lăsat, să se ducă 'n drumu' lui cu mâinile la spate. Ș'acum a spus vameșu nem-țesc, cătră stăpân, — credea că-i face pe plac, — că Culăiță are pedeapsă mare și pentru

Rodin, Bustul lui Victor Hugo.

nesupunere la ordin și pentru bătaie, și-l așteaptă la trecătoare doi jandarmi să puie mâna pe el.

Dar d'odată îi vine lui Culăiță un gând limpede 'n cap și se duce spre ceilalți flăcăi.

— Vedeți, măi fraților, că mi-o făcut-o spurcăciunea!

Sare apoi în furtuna jocului și joacă tot mai tare și tot mai cu inimă! Tăinește apoi ceva cu alți doi inși, strânge tineretul în juru-i și prinde să le vorbească:

— Azi ne despărțim, fraților! Voi vă duceți fiteșicare pe la casele voastre, îi bate mai departe cărările cunoscute, și-ți trăi în mijlocu' alor voștri, numai mie mi-a fost scris, să mă depărtez de tot ce aveam drag, să-mi fac tovarăși noi și să mă prinz cu alții frate d'aci 'ncolo;

„Că mai bin' în ciobănie
Decât la Neamț în robie!“

Se duce după asta la Rucăreanu cu care se hărțuise pentru oaie:

— Noa, frate, să ne 'mpăcăm!

Se opresc la un pas unul de altul, întind câte un picior înainte, le ciocnesc; întind apoi pe

celalalt, le ciocnesc iarăși, se 'ntorc, se isbesc în spate, își dau mâinile și se 'mbrățișează!

Soarele, îmbujorat la față, a lunecat după „Peatra lui Crai“, mergând să se culce pe „Păpușa“. La apus, lanțul de nori de pe creștetul „Strungei“ pare de jăratec. Ciopoarele s'au înșirat acum pe plaiuri. Aripile înserării se 'ntind peste muntele cu oi și ciobani amestecați, ca o pasăre de pradă peste un aer de pui, rătăciți prin buruieni. Prin aer fâlfăie câte o cioară, sboară grăbite, ca niște săgeți, mierlele spre cuiburi; iar în înălțimi, plutesc încă lin, în cercuri mari, croncanii și țipă a jale, văzând cu ochii sfârșitul prăzii lor bogate.

În inimi, pe movila părerilor de rău, după atâtea colțuri dragi rămase 'n urmă, crește floarea ofilită a 'ntristării. Mult timp chiuie ciobanii unii la alții, și latră câinii, și sbiară oile, pe când buciumele de alarmă și cavalele cântă „doina pogorării oilor din munte“. În amestecul meșteșugit de sunete domoale și trăgănate, se vede jalea ce cuprinde pe ciobani, când părăsesc locurile astea mândre și pline de tainice simțiri pentru sufletele lor. „Rămâneți dar cu bine, poieni cu iarbă verde, dragi munți și văi umbroase! De-acum

Brâncuș, Portret de bărbat.

spre „Bărăganu“, colo, colo departe, în pustiul larg, cu sate mici și rari, cu lipsă de apă și fără miros de flori! O jumătate de an prin stuhurile bălților și răchitișuri și n'om mai vede cum se opresc norii pe munții înalți, n'om mai urcă poteci umbrite de brazi, nici n'or mai hăui văile de glas tunător de buciun!“

Și gândurile astea fac să se tângue și mai tare cavalele, stârnind doruri largi și triste și 'ngropând bucurii multe și frumoase aduceri aminte subț pârdaľnica glie a nevoii și a vremii, pe toate stăpână!

Culăiaș e amestecat printre Rucărenii, cari s'au îndreptat spre pichetul din „Peatră Galbenă“, și pe cărăruța, fără miros de flori și de ciripit de păsări de pe „Petrele Albe“, se leagănă 'ncet Reveica din Coacăze, cu inima strânsă de durerea feciorului înstrăinat.

Așa, merg oameni și oi prin perdeaua de întunec pân' la livezile islăjite, unde 'ntălnesc cârdurile de vaci și unde-i iarbă mai multă și colț fraged, crescut în urma coasei. Aci aprind focuri prin scorburi de fagi, povestesc mai una-alta pân' ce răsare luna; pornesc apoi mai departe și zoresc bine, ca să-i apuce albul dimineții 'n sat.

Cât îi noaptea de mare, tulesc mereu pe potecile cotite cemetii de vaci, ciopoare de oi și cai încărcăți cu brânză. Înainte merg fete și femei, ținând caii de căpestre, și cântând tot drumul cântece auzite din bătrâni:

„Munte, munte, peatră seacă,
Lasă voinicii să treacă,
Să se ducă 'n ciobănie,
Să scape de cătănie!
Cătănia cui e bună:
La copilu' făr' de mumă!
Cătănia cui e dată:
La copilu' făr' de tătă!
Cătana de unde pleacă,
Rămâne curtea săracă,
Rămân oile 'n obor
Și părinții plini de dor,
Rămân boii înjuțați
Și părinții supărați!

Frunză verde d'olior!
M'a făcut maica fecior
Să dau taichii d'ajutor!
Ajutoru' ce i-am dat,
L-am lăsat ș' am plecat!
Când să-i fiu d'ajutorie,
M'a luat Neamțu 'n cătănie!
Cătăni-m'ar cătănie,
Numai pușca să nu fie!
Pușca și oțelele
C'alea-mi mănă zilele!“

Și mai apoi:

„Băr oiță la poiană,
Băr, oiță, băr!
Că te iau lupii la goană,
Băr, oiță, băr!“

Ciobanii le ajută, din urmă, cu vers de fluer, care adună câinii roată și fac oile, să uite iarba și să tot asculte cântecul, ce le face să sbiere a jale. Că drumu' lung și 'ntunerecul nopții înfrățesc omul cu vita, îi fac să se 'nțeleagă mai lesne, să se apropie, să se bizue unul pe altul la locuri grele și să-și dea curaj. Ș'apoi oia și cănele cunosc bine firea ciobanului, îi cetesc par'că 'n suflet și 'mpart bucuriile și amarul cu el.

Răritele-s de mult pe cer, Cloșca cu pui s'a ridicat sus, șoptește tainic frunza și ce jalnic răsună cavatul, pe când din caerul de gânduri se torc fire mereu:

— La primăvară, numai bunul Dumnezeu poate ști cine o mai trăi și pe ce plaiuri și-o îndreptă pașii, că omul umblă cu zilele 'n mână și se schimbă după vânt, în toate, de azi până mâne. Dar oricât de bine le-o merge pe unde s'or duce, ei tot n'or uită așa ușor traiul d'o vară și tot le-o păreă, c'a fost mai bun ca cel de față și or zice mereu, c'au petrecut mai bine în muntele „d'acu an“, că erau oameni mai de 'nțeleș la stână, baciui mai bun și mai darnic, oile mai lăptoase, apa mai rece, mai frumoase poienele și cântecul păsărilor mai plăcut!..

Mihail Lungianu.

Într'un târziu de toamnă...

În jurul meu se 'ntinde un câmp de flori cochete,
Sunt flori albastre, roze, flori albe, violete,
Ce dorm sub raza lunii — atâtea mii de flori! —
Iar luna le păleşte plăpânde de colorii...

Petalele se pleacă... Albastrul le 'ncunună
Cu rouă 'n diamante, cu licăriri de lună,
Iar vântul ce se-abate pe margini de cărări
Le 'nfiorează 'n spasmlu prelungi sărutări...

O, flori albastre, roze, flori albe, violete,
V'am mai văzut odală cum, prinse 'n negre plete,
Vă vestejeaşi de jalea frumoasei ce murea
Cu viaţa voastră tristă, cu fericirea mea...

Într'un târziu de toamnă o floare mortuară
Păleă în locul vostru pe fruntea de fecioară, —
O crisantemă albă al cărei trist parfum
Cu adierea-i vagă mă urmăreşte-acum,

Şi-acum, când vă plecarăşi de rouă, raze, vânt,
Ca fruntea de regină de-o scumpă diademă, —
Pe câmp pluteşte par'că o vrajă de mormânt,
Iar vântul poartă 'n zare parfum de crisantemă...

Victor Eftimiu.

Din literatura străină.

Synnöve Solbakken

de Björnsterne Björnson

Capitolul VI.

A doua zi Synnöve aflase cele petrecuţe la nuntă. Fratele mai mic al lui Torbjörn îi duse ştirea la munte; Ingrid îl învăţase însă cum să spuie lucrul şi Synnöve nu ştia alta decât că lui Torbjörn i se răsturnase căruţa, că fusese silit să ceară ajutor la Nordhaug; că acolo se luase la ceartă cu Knut; că fusese lovit şi că trebuia să zacă, dar că nu e nimic primejdios.

Aflase vestea de așa încât îi eră mai mult ciudă decât jale. Şi din ce se gândea mai mult, de aceea eră mai abătută. Câte nu-i făgăduise el şi totuşi se purtă așa încât nici odată n'ajungeau părinţii să fie mulţumiţi. „Dar de despărţit tot nu ne-or despărţi“ — se gândea ea.

Nu mergea des stafetă la munte, şi trecu câţva timp până ce află Synnöve mai mult. Nelinıştea o apăsă greu pe suflet şi nici Ingrid nu mai venea; trebuia dar să se fi în-tâmpat ceva.

Când se 'ntorcea seara cu vitele dela păscut nu mai cântă ca altădată, iar noaptea nu dormea bine, căci Ingrid îi lipsea. Peste zi eră apoi obosită şi așa nu i se mai ușură inima. Umblă încolo şi înoace, frecă vasele de

zmântănit şi oalele, făcea brânză şi unt, dar toate fără nici o bucurie.

Trecuseră opt zile de când pe Ingrid o chemase acasă şi Synnöve eră mai neliniştită ca oricând. Atât amar de vreme fără nici o ştire!

În ziua aceea, după amiază, își lăsă lucrul, s'așeză şi privi în vale; i se părea atunci că e mai puțin singură — căci singură îi eră urât. Cum ședeă acolo, obosită, își plecă capul pe braț și adormi. Soarele ardea și arșița lui îi turbură somnul cu vise ciudate.

Se făcea că e la Solbakken, în cămăruța ei de sus unde-și aveă toate, toate lucrurile și unde dormea ea; dela florile de sub fereastră îi venea un miros nespus de dulce, dar par'că nu eră mirosul lor obișnuit, mirosea par'că a cruzătea.

S'aplecă pe fereastră și, într'adevăr, jos în grădină stă Torbjörn și sădea cruzătea.

— Ce faci tu acolo? — întrebă ea.

— Scot florile că nu le merge bine.

Iar ei tare îi fū milă de flori și se rugă să i le aducă sus.

— Bucuros ți le-aduc. — Le adună pe toate și veni la ea, dar intră deadreptul din grădină în casă, par'că nici nu mai eră în cămăruța de sus. Și, în aceeași clipă, veni și maică-sa.

— Dumnezeu! ce caută nesuferitul ăsta la tine? și îi ținū calea să nu ajungă la fată.

Lăzărescu, În cârciumile de noapte.

El însă voia să intre și începură să se lupte amândoi.

— Lasă-l, mamă, că vrea numai să-mi aducă florile — se rugă Synnöve plângând.

— Nu se poate — strigă Karen și se repezi la el.

Synnövei i se strânse inima și nu știă cui să-i dorească izbândă.

— Luați seama la florile mele! — le zise, dar ei se luptau mereu și florile se împrăștiară pe podeli; și maică-sa și el, le călcău în picioare. Synnöve plângea. Dar după ce îi căzură lui Torbjörn toate florile, se și schimbă deodată la față. Se făcuse îngrozitor de urât; părul îi crescuse sbârilit și obrazul i se întinse; ochii erau răutăcioși și aveau ghiare lungi cu care da să apuce pe Karen.

— Ferește-te, mamă! nu vezi că e altul? Ferește-te! — strigă ea și voia să sară să-i ajute, dar nu se putea urni din loc.

Deodată o strigă cineva pe nume. Torbjörn și maică-sa se făcură nevăzuți. Și iar o strigă cineva.

— Aici! răspunse Synnöve, și se deșteptă. Se sculă apoi și se îndreptă spre bătătura vitelor unde o așteptă Karen cu un coș încărcat.

— Cum, fată, dormi așa pe pământul gol?

— Am vrut numai să mă odihnesc puțin și eram așa somnoroasă, de-am adormit îndată.

— De așa ceva să te ferești, fata mea. Uite, ți-am adus bunătăți. Ieri am copt câte toate. Tată-tău vrea să plece la drum.

Dar Synnöve simți că maică-sa nu venise

numai ca să-i aducă de-ale mâncării și se gândi că nu degeaba o visase.

Karen, cum s'a mai spus, eră mică și puținică, aveă păr bălai și ochi albaștri cari îi jucau vioiu în cap.

Când vorbeă zimbeă, dar numai când vorbeă cu străini. Trăsăturile feții i se cam înăspriseră; eră iute de mână și totdeauna aveă de lucru.

Synnöve îi mulțămii și ridică coperișul să vadă ce i-a adus.

— Te poți uita și mai târziu; precum văd nu ți-ai spălat încă vasele și asta trebui s'o

faci întotdeauna, înainte de a te așeză la odihnă.

Numai astăzi s'a 'ntâmplat.

— Atunci, hai că-ți ajut și eu, dacă tot am venit, — zise mama prinzându-și poala în brău, — trebuie să te dedai cu rânduiala, ori ești sub ochii mei ori ba.

Amândouă intrară în colibă și, timp de vre-o două ceasuri, frecară, curățiră și rânduiau tot. Apoi ieșiră în bătătură s'aștepte vitele și mama începū vorba întrebând dacă nu se întoarce Ingrid curând, dar nici Synnöve nu știă.

— Da, da... așa e 'n lume! — oftă Karen și Synnöve simțiă că nu de Ingrid eră vorba.

— Cine nu are în suflet icoana Domnului, o pățește când nici cu gândul nu gândește! Synnöve tăcea, maică-sa urmă:

Poitevin, Cheul Luvrului — Paris.

— Am spus eu de mult că nu s'alege nimic de băiatul ăsta. Ce rușine, să se poarte astfel! Nu știi cum îi mai este?

— Nu știu.

— Aud că prea bine nu e.

Synnövei i se făcu inima mititică și întrebă:

— E primejdie?

— Firește. E mai întâi cuțitu, care a intrat adânc în coaste; și mai sunt și alte lovituri grele.

Synnöve simți că s'aprinde la față și 'ntoarse repede capul întrebând cât putu de liniștit:

— Doar nu se va prăpădi?!

— Nu tocmai.

Și fata înțelese că s'a petrecut ceva groaznic.

— Zace?

— De zăcut, firește că zace. Păcat de bieții părinți, așa oameni de ispravă. Și s'au silit destul să-l crească cum se cade, n'are să le ceară Dumnezeu socoteală. Acuma se vede cât a fost de bine că nu și-a făcut nimeni de lucru cu el. Știe Dumnezeu ce face.

Synnöve ameți de parcă sta să se rostogolească de pe deal.

— I-am spus eu tată-tău: Dumnezeu să ne ajute că numai o față avem, s'o așezăm cu chibzuială. El e cam slab de înger, dar tot e bine că primește sfat și ține samă de poruncile Domnului.

Brâncuș, Supliciu.

Când își aduse aminte de tată-său, cum era de bun și blând cu ea, îi veni și mai greu Synnövei; nu mai făcu chip să se stăpânească și izbucni într'un plâns cumplit.

— De ce plângi, fată? întrebă maică-sa speriată.

— Mă gândesc la tata! — și lacrimile se porniră și mai tare.

— Da ce-i cu tine, fată, tu fată?

Ah! nici eu nu știu... mi-a venit așa... să nu i se întâmple ceva pe drum.

— Prostii! Ce-o să i se întâmple pe drumul drept, numai până la oraș!

— Da, dar gândește-te cum i s'a întâmplat lui... lui...

— Ei lui! D'apoi tată-tău mi se pare că nu se pornește să măie ca un smintit.

Lacrimile nu mai conteneau și Karen se cam îngândură. Deodată ridică capul și zise:

— Multe dureri sunt în lume, grele de purtat; dar trebui să ne mângâiem cu gândul c'ar fi putut fi și mai rău.

— Ah, slabă mângâiere!! murmură Synnöve, plângând mereu cu parapon.

Maică-sa nu se 'ndură să-i spuie întocmai ce gândea, și zise numai:

— Așa a fost voia Celui de sus!

Apoi se sculă, căci s'auzeă mugetul vacilor, fluieratul flăcăilor — și ciurda coboră binișor.

Brâncuș, Studiu.

Karen se uită cum vin vitele și se rugă de Synnöve să vie și ea sus să le întâmpine.

Synnöve se sculă, dar abiă se mișcă.

Karen Solbakken aveă acum de furcă cu ciurda. Toate vacile, una după alta o recunoșteau și, întinzând gâturile spre ea, făceau: muu! Ea le neteziă și vorbeă cu ele, mulțumită că le merge bine și că se vedeau a fi bine îngrijite.

— Da da, fata mea, Dumnezeu ține cu ceice țin la el.

Mai ajută apoi Synnövei să bage vitele în bățatură, căci fata umblă azi încet de tot.

Dupăce isprăviră și de muls, mama se găti de plecare, iar Synnöve voi s'o petreacă o bucată de drum.

— Lasă, fata mea; ești oboșită și-ți trebuie odihnă.

Apoi, luându-și coșul, dădă fetei mâna, o privi drept în față și zise:

— În curând vin iar să văd ce faci. Tu ține-te de noi și nu mai gândi la alții.

Abia se depărtase maică-sa și Synnöve începă să-și frământă mintea, să se gândească cum ar puteă aveă mai îngrabă știri dela Granliden.

Chiemă pe fratele mai mic al lui Torbjörn care păzeă vitele cu fratele ei. Dar când veni copilul, îi fu rușine să-i spuie ce vrea și zise:

— Nu-i nimic.

La urmă îi dete 'n gând să se ducă ea singură. Trebuia negreșit să aștepte ce-i și cum; și nici din partea Ingridului nu eră frumos că nu-i trimiteă nici o știre.

Noaptea eră luminoasă și Granliden nu eră atât de departe, încât să nu poată ea face drumul pân' acolo unde o trăgeă ața cu așa putere.

Și cum ședeă așa și se socoteă, își aduse aminte de câte-i spusese maică-sa și iar o podidi plânsul. Dar se sculă repede, își luă o cărpă și, ca să înșele pe băieți, o luă mai întâi pe altă cărare, care nu duceă spre Granliden.

Din ce se depărtă, de aceea alergă mai repede. La urmă așa săltă pe cărăruie la vale, încât îi lunecau pietriș și bolovani de sub picioare de se sperie și ea.

Știa bine că nu sunt decât pietrii și totuș

i se părea că cineva o urmărește și se opri s'asculte.

Nu eră nimeni și tot mai repede alergă. Deodată se isbi de un pietroi mare, care se rostogoli cu sgomot la picioarele ei. Synnöve se opri înspăimântată, mai ales că văză pe drumul din vale o ființă omenească care, la sgomotul pietroiului, se 'ntoarse și strigă „Ho-i!”. Eră chiar maică-sa.

Synnöve se piti într'un tufiș și așteptă, tremurând de teamă să n'o fi cunoscut.

Acum se porni din nou la drum. Când se apropie de Granliden i se strânse inima și mai tare.

În curte eră liniște. Unelte de muncă stăteau răzimate de perete. Trecu pe lângă ele și se opri la ușe. Stă nedumerită: să se suie, să nu se suie în cămăruță la Ingrid. Și deodată îi veni 'n minte că tot așa o noapte va fi fost și atunci, de mult, când Torbjörn i-a sădit florile în grădină sub fereastră. Își scoase repede ghetetele și urcă treptele.

Ingrid se sperie, când, trezindu-se din somn, dete cu ochii de Synnöve, care o 'ntrebă șoptind:

Ce face?

Prietina se desmeteci cu încetul, își aduse aminte de toate și, ca să mai zăbovească cu răspunsul, voi să se îmbrace mai întâi; dar Synnöve o rugă să rămâie culcată și se așeză pe dunga patului lângă ea, întrebând din nou „ce face?”

— E mai bine acum; cât de curând viu iar sus la tine.

— Ingrid dragă, nu-mi ascunde nimic, că orice mi-ai spune nu poate fi mai grozav decât toate câte le-am visat și mi-le-am închipuit eu.

Întrebările curgeau în șoapte și în șoapte veneau răspunsurile. Și din toate, una simțiră amândouă deslușit și anume că, de astădată, vina lui Torbjörn nu fusese mare.

Plângeau amândouă, și plângeă mai ales Synnöve, ghemuită acolo pe dunga patului.

Ingrid încercă s'o mai potolească, s'o mai înșenineze, dar orice amintire frumoasă, din zilele cu soare, se prefăcea în lacrimi și durere.

— A întreat de mine?

— N'a vorbit aproape de loc — zise Ingrid și-și aduse aminte de bilet.

— N'are el putere, nici ca să vorbească?
— Știu și eu cum i-o fi; — cu atât mai mult se gândește...

— Citește ceva?

— I-a cetit mama odată și de atunci trebuie să-i cetească în toate zilele.

— Ce zice el?

— Mai nimic. Zace așa cu ochii țintă.

— Zace în odaia cea cu flori?

— Da.

— Cu fața spre fereastră?

— Da... Jucăria aceea, care i-ai dat-o tu, e atârnată de fereastră și se 'nvârte mereu.

— De acuma... tot atât! Cât voiu trăi, nu mă va putea sili nimeni să-l las; ce-o da Dumnezeu!

— Dar... doctoru nu știe dacă se mai poate însănătoșă de tot...

Synnöve ridică fruntea, își opri lacrimile, se uită la Ingrid fără a zice un cuvânt, plecă apoi din nou capul și rămase pe gânduri. Cele din urmă lacrimi îi lunecau ușor pe obraji; își împreună mâinile... și nemișcată, părea că ia o hotărâre mare.

Deodată i se însenină fața, s'aplecă zîmbitoare spre Ingrid, o îmbrățișă cu foc și-i spuse:

— De va rămâneă șubred, îl voiu îngrijii! Acum vorbesc cu părinții... Rămâi cu bine, Ingrid, eu mă 'ntorc la colibă.

Strânse cu căldură mâna prietinei și se sculă.

— Dar... răvașul... murmură Ingrid.

— Răvașul? Ce răvaș?

Ingrid se sculase, îl căută și i-l dete. Dar pe când, cu stânga, îi strecură biletul în báz-măluța de pe piept, cu dreapta o cuprindeă strâns de mijloc, sărutând-o cu foc. Synnöve simți lacrimi mari, fierbinți pe față. Apoi Ingrid o împinse binișor spre ușă, — par'că i-ar fi fost frică s'o mai vadă.

Synnöve, numai în ciorapi, coborî binișor treptele; și, cum mintea îi eră prea frământată de gânduri, nu luă seamă pe unde calcă, făcú zgomot, se sperie, își luă iute ghetetele în mână și fugi până ajunse la gard; aci se opri, se încălță și urcă repede dealul; sângele îi clocotea. Urcă îngânând un cântec, și alergă tot mai tare până ce deodată, obosită de atâta alergare, fú silită să se așeze; și... atunci își aduse aminte de răvaș...

A doua zi de dimineață, când începú cănele să latre, când vacile trebuiau mulse și scoase din grajd. Synnöve nu se 'ntorsese încă. Și cum steteau băieții și se minunau și se întrebau unde să fi fost de nici n'a dormit la colibă? iată că sosi și ea.

Făr' a zice un cuvânt, le făcú de mâncare și le pregăti merinde.

Dealurile mai joase erau încă învăluite în ceață; în tot locul străluceau picăturile de rouă pe câmpul ruginiu.

Ciurda ieșiă mugind, în aierul proaspăt al dimineții, vacile, una după alta, urcau cărăruia, iar la marginea bătăturii le întâmpină cănele și le ținea calea; nu le lăsă să treacă decât după ce ieșiseră toate din grajd. Clopotele de cioaie răsunau tremurat dealungul priporului; lătratul cânelui tăia văzduhul, iar băieții se 'ntreceau la chiuit.

De atâta larmă, Synnöve alergă pe câmpie la locul ei drag, unde ședeă cu Ingrid.

Nu plângeă, ședeă liniștită cu ochii țintă în zare, și numai ici-colea își da seamă de larma care se pierdeă și se netezeă par'că, depărtându-se mereu. Și, încet, încet, începú

Bourdelle, Bustul pictorului Jean-Dominique Ingres.

să îngâne un viers, îl zise tot mai tare, iar la urmă îl cântă cu glas limpede și deslușit. Eră un cântec pe care și-l prefăcuse ea după altul ce cântase în copilărie:

Să-ți răsplătească cel de sus,
Stăpânul bun din stele,
Atâta farmec i-ai dat tu
Copilării mele,
Când ne jucam noi doi copii
Alături în țărăni.
Cum aș fi vrut ca, veci de veci,
Tu să mă porți de mână!

Un inger așteptam în vis
În cale să ne poarte,
Dela mesteacănul din deal
Depart... mai departe...
Vedeam, copil nepriceput,
Biserica din vale,
Visam... acolo mă duci tu
Cu jocurile tale...

Azi stau uitată pe 'nserat,
Cu coatele 'n fereastră,
Mă uit departe peste sat,
Mă uit la casa voastră...
Văd brazii 'n umbre tremurâți,
Văd iarba din cărare...

Și umbre după umbre scad
A ta nu-mi mai răsare...

Mă paște visul meu răzleț
Cu veșnica-i povată;
Se face noapte cum te-aștept...
...Se face dimineață...
Tu nu mai vii... și ochii mei
Azi nu mă mai ascultă,
Se frâng luminile din ei
De așteptare multă.

I-aș îndreptă de-atâteaori
Rătăcitori în zare,
Dar casa voastră-i peste drum
Și sufletu-mi tresare...
Nici la biserică nu pot
Amarul să-și aline,
Ni-s curțile vecine 'n sat
Și stranele vecine...

În veci își poartă taina ei
Trudita mea viață...
— De ce-a dat Dumnezeu să fim
Cu casa față 'n față...
Și dacă nu m'ascultă El
Când dorul mă frământă —
De ce ne-a pus să 'ngenuchiăm
Vecini în casa sfântă?..

(Va urmă.)

O scrisoare. Dela dl Dr. I. Urban Iarnik, profesor la universitatea boemă din Praga, primim șirele dela vale. Ne face o deosebită plăcere să dăm și cetitorilor noștri prilej să cunoască sentimentele de simpatie ce ne poartă acest prieten depărtat.

„Prea stimaților domni! Mare și plăcută mi-a fost surprinderea, când am primit numărul „Luceafărului”, în care unul dintre colaboratorii valoroasei reviste a dat la lumină câteva rânduri simpatice despre neînsemnata mea persoană. Numărul acesta mi-a sosit tocmai atunci, când aruncam o privire asupra vieții mele, puind pe hârtie niște aduceri aminte din cele ce mi s'au întâmplat din momentul, când m'am trezit în valeda asta de lacrimi până în ziua de astăzi.

Între aceste aduceri aminte locul de căpetenie ocupă acești ani fericiți, când în 1876 și 1879 mi-a fost dat să petrec în mijlocul Românilor din Transilvania și din Țara Românească. Și cum nu? căci pretutindenea unde am venit în vremea aceea, am fost primit nu ca un străin, ci ca un frate adevărat.

Dacă fac socoteală, cum am răsplătit atâta dragoste, trebuie mărturisit, că nu prea sunt mulțumit, căci am făcut prea puțin. Să-mi fie îngăduit să spun câteva cuvinte prin cari să esplic, cum de am făcut atât de puțin, pentru o limbă, care-mi căzuse tron-

pe inimă dela întâiul moment, în care am auzit-o pentru cea dintâi dată în capitala Franciei în anul 1875, va să zică cu 33 ani mai înainte.

Cauza cea mai de frunte a fost aceea, că nu-mi fusese dat ca în anul 1875 după întoarcerea mea din Paris să fi fost numit docente (Privat docent) de limbile romanice la universitatea cea nouă fondată la Cernăuți. Am de gând, ca să descriu episodul acesta atât de însemnat pentru toată viața mea într'un articol în limba cehă, și cine știe poate că articolul acesta am să-l traduc și în limba română, tot așa, cum am făcut într'o zi cu articolașul din 1895, cum m'am dus la studii.

M'aflam atunci în vârsta cea mai frumoasă, eram plin de zel pentru limba română, la Cernăuți și în împrejurimea orașului aș fi avut prilej să culg la cântece, basme, zicături, cu un cuvânt la produsele muzei poporane române de tot felul, încât rodirile muncii mele pentru cunoașterea limbii române ar fi fost până în momentul de față cu mult mai îmbelșugate decât sunt.

Odată fiind chemat la Praga pentru limbile romanice am văzut cumcă obiectul meu de căpetenie trebuie să devie limba franțuzească. Și cum să fie altfel? Partea cea mare a ascultătorilor mei erau acei,

cari aveau de gând să se facă profesori de limba franțuzească la școlile medii și așa trebuia neapărat să-mi calc pe inimă și să las studiul limbii române, pentru care-mi simțiam atâta fragere de inimă, dacă nu cu totul, cel puțin pe o vreme mai priincioasă.

Vremea aceasta a și sosit, căci de acum încoace am de gând ca la Universitate, până când voiu sta acolo, să mă indeletnicesc numai și numai cu graiul cel dulce și armonios al urmașilor lui Traian de pe malurile Dunărei. Numai cu condițunea aceasta m'am lăsat induplecat să mai stau câțeva vreme la Universitate, pe care avusei de gând s'o părăsesc implinindu-mi cei 60 ani ai vieții și mai mult de 30 ani de muncă în slujba statului.

Mai târziu, văzui trebuința să mai fac încă o călătorie la Paris și să public ceva despre limba franțuzească în limba mea strămoșească și așa cu 10 ani mai înainte am dat la lumină o legendă despre sfta Ecaterină în vechia limbă franțuzească.

În anii cei din urmă, afară de câteva recenzii privitoare la limba română și albaneză, nu prea am produs mult și iată cauza.

Am eșit din părinți săraci, tatăl meu fiind un țărșător, care trăia din munca mânilor sale. E deci lucru firesc, că mi-am păstrat în inima-mi o aducere aminte de momentul acesta și că bucuros mi-am jertfit o parte de viață pentru ajutorarea studențimei sărace cehe. Așa am fost 12 ani președintele societății de ajutorare pentru studenții cei săraci la facultatea de ilozofie din Praga, am lucrat 8 ani la Mensa academică cehă, la 1904 am aranjat o mare festivitate studențească la Praga, din care a eșit două societăți: una „Uniunea centrală a studenților ceho-slavi din Praga” și a doua „Reuniunea centrală a societăților de înfrumșetare pentru Boemia, Moravia și Silezia”, al cărei președinte de atunci încoace sunt. Tot așa am fundat o societate de înfrumșetare cu 26 ani mai înainte în locul meu de naștere Rottenstein i. B., unde dela întâiul moment până azi tot fîn postul de președinte și last not least în 1903 am fundat un fel de bursă de lucru pentru studenții săraci, cari doresc să capete vr'o ocupație dând lecțiuni private, lucrând în birouri, fabrici ș. a.

Toate aceste mi-au luat prea multă vreme și așa se esplică, cum de lucrările mele nu corespund de loc simpatiei și dragostei ce o am avut și ce o am până în ziua de azi și ce o voi avea până la suflarea mea cea din urmă pentru limba română și poporul care o vorbește.

Văd, însă, că m'am lăsat dus de peana cea iute curgătoare și Vă rog să mă iertați, primind asigurarea stimei mele deosebite cu care semnez al D-Voastre
Dr. Ioan Urban Iarnik*.

Cursuri de vară. Au fost două universități de vară în România, una la Văleni, alta la Iași. Doi comții. Fiindcă ele vor dispărea în forma în care au fost începute, și fiindcă au fost întovărășite ori urmate și de-o parte și de-alta de acuze ori nedreptăți. Prieste o astfel de atmosferă unui început de formă nouă în învățământ?

Fără îndoială ele au adus foloase. De pildă, publicul, care a ascultat pe cele dela Văleni, — unde am asistat și eu — a fost mulțumit.

Profesorii:

Di N. Iorga, o minte care cristalizează totul pentru lămurirea unei idei.

Di V. Bogrea e un magazin universal de cunoștințe, în care, de repede și mult ce-a înmagazinat, n'a avut de multe ori vreme să și pună în ordine. El a fost ascultat totdeauna cu admirațiune.

Di Dobrescu aduce mai mult cu savantul neamț. El are sistem și nu riscă păreri, pe cari nu le poate documenta.

Di N. Iorga a făcut istoria politică și istoria literaturii românești, di Bogrea istoria literaturilor europene, di Dobrescu istoria bisericii românești.

Mai aproape de trebuințele vieții reale au rămas di St. Bogdan, și di H. Stahl. Cel dintâi își cumpănește și ideea și fraza (ca un adevărat himist ce e) și în fonetica limbii sale nu îngăduie să se strecoare nici un fel de provincialism.

Dlui H. Stahl, care e stenograf, e firesc să-i curgă și ideile și vorbele. Di Bogdan a vorbit despre petrol și despre alimentație, di Stahl a făcut un curs de stenografie și istoria ei.

Toate cursurile au fost făcute cu scopul și în forma de popularizare, ceea ce n'a împiedecat însă pe unul sau altul dintre profesori să aplice ici-colo și câte-o demonstrație pur științifică. Numai tota aceasta de popularizare a adunat publicul cel mai variat, ce-a stat vre-odată laolaltă pe băncile școlii, și l-a atras la toate cursurile: profesori de felurite specialități, studenți dela facultăți felurite, preoți și teologi, ofițeri, medici și silvicultori, advocați și comercianți ori proprietari.

Fără îndoială deci, că începuturile acestei noi ramure de învățământ au fost mulțumitoare.

Dacă ne vom gândi însă la viitorul acestor cursuri, la posibilitatea dezvoltării lor, vom fi siliți să exprimăm păreri deosebite de ale inițiatorilor. Vom avea în samă două puncte: cine să le organizeze și cum să le organizeze și cum să fie organizate. S'a dovedit, acum la cea dintâi ocazie, și se va dovedi tot mai mult, că inițiativa particulară nu le va fi de folos. Ea nici nu e cea mai potrivită pentru împrejurările culturale dela noi. Odată fiindcă cursurile și organizația lor iau o notă prea personală, iar ele trebuie să se apropie ori să ajungă a stă pe treapta științifică cea mai reală, adecă obiectivă. În al doilea rând, fiindcă s'ar măsura, și nu numai măsură ci s'ar luptă cum se cade, puteri inegale. Căci ce-ar fi în stare să facă un profesor ori mai mulți față de un minister? Și o universitate de vară e și mai puțin ferită decăt „Universitatea” de strecurarea în ea a dușmănilor politice, și atunci te-ai pomeni că se înființează trei ori patru universități de vară, câte partide vor exista, căci fiecare partid numără câțiva profesori de samă, care ar refuza invitarea pentru o universitate, pentru ca să se ofere partidului său pentru acelaș scop. Deci nici ministerul ori mi-

nistrul, nici cutare profesor de universitate ori de liceu, ci „Universitatea”, ori cele două Universități. Universitatea, ca și 'n străinătate, are autoritate, are pe toți profesorii la dispoziție și are toate favorurile ce le-ar putea acordă Ministerul. Ea ar putea păzi de orice fel de atac politic aceste cursuri și, fiind ea însăși un organism nedestructibil, ar asigura și viața îndelungată a lor.

Rectorii și decanii s'ar însărcina, fără avizul Ministerului, să facă lista profesorilor și a cursurilor. Ori senatul universitar ar însărcina pe unul dintre profesori cu conducerea întreagă. Profesorii s'ar anunța, și cu două luni înainte de începerea cursurilor lista lor ar fi trimisă tuturor liceelor etc., școalelor primare, seminarelor, societăților studențești și personal studenților români dela universitățile străine.

Cursurile vor putea fi populare în formă, cum au fost cele dela Văleni. Dar ele nu se vor opri aici. Căci cu timpul va fi tot mai mare numărul acelor profesori, cari vor veni să le asculte, și 'ncurând se va vedea, că ei vreau știința înaltă, rezultatele, cuceririle din urmă ale științei. Să nu se uite, că ele trebuie ținute nu numai pentru cei cari n'au fost la universitate, ci și pentru aceia, cari nu mai pot asculta pe băncile Universității, fiind în timpul acela și ei ocupați.

La alte mărunțișuri vor răspunde ușor senatele universitare: că, de pildă, trebuie și cât să li se plătească profesorilor, să li se dea ascultătorilor locuință gratuită, reduceri pe căile ferate etc.

Cursurile ar trebui să se termine cu o excursie de 4—5 zile sub conducerea profesorilor, în care timp să se viziteze Bucureștii ori amândouă capitalele.

Am scris așa, având în vedere împrejurările noastre culturale, morale și politice.

Dr. Alexandru Bogdan.

Jubileu orașului Cernăuți. În zilele de 19 și 20 Septembrie, capitala Bucovinei a îmbrăcat haină de serbătoare pentru a-și serbători jubileul semi-milenar. Acum se împlinesc 500 de ani de când a luat naștere acest oraș, — în urma permisiunii date de Alexandru cel Bun, Domnul Moldovei, negustorilor poloni, de a-și transporta mărfurile lor în Moldova prin punctul de graniță de-alungul Prutului. Pe atunci fără nici o însemnătate, punctul acesta, grație frecvenței negustorilor de toate neamurile cari căutau să-și desfacă mărfurile în țările române, — a devenit cu vremea un loc de importanță deosebită.

Domnii Moldovei n'au neglijat nici ei acest petec de pământ, dând tot sprijinul lor primilor locuitori ai Cernăuțului: români moldoveni. Au început să zidească primele căsuțe pentru a servi de adăpost autorităților vamale, iar astăzi, după cinci secole, micul petec de pământ românesc e frumoasa capitală a Bucovinei...

La acest jubileu rar, au sosit delegați din toate provinciile imperiului Habsburgic, primiți cu multă însuflețire. Seara, întreg orașul a fost decorat festiv, iar primăria a fost iluminată feeric. Serbarea come-

morativă, oficială, a avut loc în sala sinodală a reședinței Mitropolitului. Profesorul universitar Kaindl a schițat istoricul orașului și însemnătatea serbării, apoi i s'a predat primarului diploma și lanțul de aur făcut în amintirea jubileului.

Au avut loc banchete și reprezentații festive, reprezentându-se tablourile istorice: „Cernăuțul înainte de 500 ani” și „Cernăuțul în anul 1908”. S'a dat un concert, la care a fost frenetic aplaudată „Hora Dobrogeană”, cântată de corul „Armonia” din Cernăuți...

La atât s'a redus rolul Românilor, urmașii coloniștilor moldoveni, la jubileul semi-milenar al orașului — lor. S.

Știri. Zilele aceste, administrația noastră a plătit suma de 500 coroane amendă, la care a fost condamnată revista „Luceafărul” în două procese de presă.

* „Neamul Românesc” publică scrisoarea unor anonimi din Sibiu. Nu putem decât:

1) să regretăm sincer că „Neamul Românesc”, care propagă moralitatea, publică scrisori anonime și 2) să sfătuim pe autori să-și aducă aminte — dac' au uitat poate — cum se numesc acei ce se ascund sub aripa protectoare a anonimului spre a insulta și calomni.

* „Gazeta de Duminecă” crede că darea noastră de samă despre piesa „Moise Păcuraru” nu e de tot obiectivă. De ce nu încearcă să-și dovedească această afirmație? Se pare, însă, că observațiile noastre vor avea totuși un rezultat: autorul va îndreptă scăderile piesei! Numai așa putem înțelege lămurirea că piesa în manuscris nu e așa după cum am rezumat-o noi, nu e așa cum a fost rezumată — probabil de inuși autorul — în numărul ocazional „Astra la Șimleu” și nu e așa cum s'a reprezentat.

Atunci când „Moise Păcuraru” va fi văzut lumina tiparului, vom arăta intru cât a reușit autorul să-i îndrepte greșelile și, cu toate bănelile de neobiectivitate, dorim din inimă ca piesa să devină: o piesă bună.

Aluziile dela sfârșitul notiței, sunt insinuații răutăcioase, nedemne de un condei onorabil.

* *Reviste și ziare nouă.* În America (Youngstown, O.) a început să apară o nouă revistă românească „Apostolul” — „foaie pentru înălțarea inimii și luminarea minții”. Proprietar și redactor: Trandafir Scorobeci, preot.

* Cu începere dela 1 Octombrie, va apare în Bebeșul-săsesc, de trei ori pe lună, o revistă de specialitate pentru meserii, comerț și industrie, sub numele de „Munca”. Proprietar: George Ștefan; redactor responsabil Ioan Stanca. Abonamentul pe 6 luni 3 cor. Redacția și Adm. Bebeșul-săsesc (Szászsebes), strada Siculorum 48b.

* În București va reapare, cu începerea lunii Octombrie, „Noua revistă română”, care, după trei ani de existență, încetase cu sfârșitul anului 1902. Va apare tot sub direcțiunea de odinioară a dlui profesor universitar C. Rădulescu-Motru.

* Revista sâsească din Braşov, „Die Karpathen”, publică în numărul său dela 15 Septembrie traducerea unei nuvele de cunoscutul scriitor I. Al. Basarabescu, „Ea”. Traducerea e datorită dlui prof. Dr. H. Tiktin.

* „America”, ziarul românesc săptămânal din Cleveland, a trecut — dimpreună cu tipografia ei — din proprietatea dlui M. Balea, preot, în cea a „Uniunii societăţilor române din America”. Redactorul foii va fi pe viitor dl Ioan Popaloviu.

* Sarasate, renumitul virtuos în vioară, a cărui artă nemirecută a fost admirată în lumea întreagă, a murit în Biarritz, la 21 Septembrie n., în vârstă de 64 ani.

Născut la 1844 în Pamplona (Spania). Sarasate dela vârsta de 4 ani şi jumătate a început să înveţe vioara, iar în vârsta de 6 ani a dat cel dintâi concert public. La 1857 a obţinut, la conservatorul din Paris, cel dintâi premiu pentru vioară.

* Locuitorii insulei Elba au hotărât să ridice un mare monument, care să reprezinte pe Napoleon I (fost odinioară locuitor, fără voic, al acestei insule) alături de marele poet francez Victor Hugo. Această hotărâre a luat-o în urma descoperirii că marele poet al Franţei a petrecut primii ani ai copilăriei sale pe insula Elba, unde îşi avea garnizoana tatăl său care era căpitan.

Pošta Redacţiei.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Unui celtor de pe Valea Bistrei. Vă mulţumim pentru sentimentele de simpatie ce ne arătaţi. Am dori să vă răspundem într'o scrisoare.

Pošta Administraţiei.

Rugăm pe toţi abonaţii noştri cari n'au achitat până acum abonamentul, să binevoiască a ni-l achită în cel mai scurt timp, ca să nu fim siliţi să le suspendăm trimiterea revistei.

L. Chirilă (Ab. 2476). În mod excepţional, v'am împlinit şi rugăminta aceasta, deşi vă acordasem acelaş favor şi în anul trecut. Abonamentul Dv. e acnatat până la 31 Dec. 1908.

C. P. (Ab. 2272, Cluj). Abonamentul Dv. e achitat până la 31 Dec. 1908.

Gh. Ţiroiu (Boloteşti). Vă mulţumim pentru abonament şi cuvintele de încurajare.

G. Th. Dinescu (Ploieşti). Am primit abonamentul până la 31 Decembrie 1908.

Tr. Şuteu. Am primit carta poştală şi vă aşteptăm până la 1 Ianuarie.

Ministerul Finanțelor.

Dirrecţiunea Datoriei Publice şi Pensiuilor. Datoria Publică.

Publicaţiuni.

Nr. 68861 din 23 August 1908.

A 36-a tragere la sorţi a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1890, împrumutul de lei 274.375.000 se va efectua în ziua de 18 Septembrie (1 Octombrie) 1908, ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanţe, conform dispoziţiunilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial Nr. 245 dina 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de lei 4.507.000 în proporţia următoare:

225 titluri de câte 5.000 lei	1.125.000 lei
541 " " " 2.500 "	1.352.500 "
1353 " " " 1.000 "	1.353.000 "
1353 " " " 500 "	676.500 "
3472 titluri în valoare nominală de 4.507.000 lei	

Nr. 68862 din 23 August 1908.

A 36-a tragere la sorţi a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1891, împrumutul de lei 45.000.000 se va efectua în ziua de 18 Septembrie (1 Octombrie) 1908, ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanţe, conform dispoziţiunilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de lei 382.000 în proporţia următoare:

19 titluri de câte 5.000 lei	95.000 lei
46 " " " 2.500 "	115.000 "
115 " " " 1.000 "	115.000 "
114 " " " 500 "	57.000 "
294 titluri în valoare nominală de: 382.000 lei	

Nr. 68863 din 23 August 1908.

A 28-a tragere la sorţi a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1894, împrumutul de 120.000.000 lei se va efectua în ziua de 18 Septembrie (1 Octombrie) 1908, ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanţe, conform dispoziţiunilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial Nr. 245 din 7 Februarie 1905.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de lei 869.500 în proporţia următoare:

43 titluri de câte 5.000 lei	215.000 lei
104 " " " 2.500 "	260.000 "
264 " " " 1.000 "	264.000 "
261 " " " 500 "	130.500 "
672 titluri în valoare nominală de: 869.500 lei	

Publicul este rugat a asista la aceste trageri.

Pentru Directorul Datoriei Publice şi Pensiuilor,

M. Şeteanu.

Redactor: OCT. C. TASIĂUANE.